СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 44. Ню Йорк і Джерзі Сіти, субота, 3. березня 1945. No. 44. New York and Jersey City, Saturday, March 3, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Співпраця з світом, або відповідати за новий світовий конфлікт

Такими словами представляв президент Рузвелт справу світового замирення сенаторам і конґресменам та цілому американському народови, промовляючи перед злученою палатою конґресу на тему, що ухвалили в Ялті на Кримі представники Трьох Потуг, себто Чорчил, Сталін та Рузвелт. Президент заявив, що Конференція в Ялті стане зворотною точкою в історії Злучених Держав, а через те й в історії світу. Вона ,сказав президент, була успішним намаганням трьох провідних держав знайти спільну основу для миру, а це знов означає кінець односторонним рішенням і акціям, виключним аліянсам і сферам впливів та балянсуванню сил, себто тим засобам, що їх пробувано впродовж століть для вдержування мира, а які не дописали.

През. Рузвелт згадав теж в часі промови, мабуть перший раз публично, українців, коли казав, що вони становлять більшість на схід від Лінії Курзона.

АКЦІЯ А. Р. КАРПАТОРУССКОГО СОЮЗУ

Філядельфійська „П р а в д а" проголосила протокол нарад недавно заснованого Американско Русского Карпаторусского Комітету, що відбулись 17. лютого б. р. в Філядельфії. Рішено виготовити упродовж двох тижнів меморандум, яке має бути вислане до урядів Злучених Держав, Британії та Советів в справі „визволення і обєднання з С.С.С.Р. Холмщини, Ярославщини, Лемківщини, Пряшівщини і Підкарпатської Руси". Меморандум мають виготовити: архіеп. Адам і о. Роман Саміло. У цій справі вислано теж телеграми до през. Рузвелта, Сталіна та лорда Галифекса, британського амбасадора в Вашинґтоні, звязуючи це домагання з рішенням Кримської Конференції. Рішено видати в англійській мові доклад-книгу архіеп. Адама про Червону Русь та вислати її сенаторам, конґресменам і часописним коментаторам, як і до бібліотек. Книжка має доказати, що „Червона Русь повинна бути злучена з Советським Союзом". Видання книжки має коштувати $3,000. В справі приїзду Словянської Делеґації з Москви до Америки, рішено домагатись, щоб у склад цеї делеґації входив „карпаторосе д-р Павло Цебере". Візвано організації слати телеграми до советського посла в Вашинґтоні та до секретаря стейту Стетиніюса з домаганням прилучення всеї Червоної Руси до Советів. Для тої цілі рішено теж вислати у квітні делеґацію на Конференцію Обєднаних Держав у Сан Франциско. В склад делеґації входять: архіеп. Адам, адв. Яків Русин і о. Саміло.

З ЛИСТА ЕП. І. БУЧКА

„Шлях" з 24. лютого б. р. видрукував листа, якого одержав о. Гриньох від Преосв. І. Бучка, що перебуває по повороті з Америки в Римі, не діставши дозволу вернути до рідного краю, зокрема до св. Юра у Львові. В листі знаходимо, між іншим, такі сумом овіяні слова:

„Моє життя проходить незамітно серед буденної праці при бюрку. Та з тої праці користи небагато, а вдоволення ще менше. Навкруги настрої неприхильні, бо — прикро те сказати — чар Москви опанував світ. Щось таке, як було з Аріянізмом за часів св. Єроніма. Нашою справою ніхто не інтересується, вона для всіх уже вирішена. Ніхто не спочуває нашій недолі, ніхто не згадає, не потішить. Та нехай і так. Мусимо перебути нашу Голгофту самі".

ПАМЯТИ Б. М. МИКЕШИНА

Тому 8 років помер в Америці славний різьбар Борис Михайлович Микешин. Тепер, як читаємо в Новім Русскім Слові, розпочали збірку ,щоб поставити на його опущенім гроші якийсь памятник. Між славними проектами, за які він діставав великі нагороди, як жив у Росії, згадують теж і за його проект памятника Тараса Шевченка в Києві. Комітет збірки (скарбник Е. А. Ковенко) подає, що це був „знаменитий русский ілюстратор і скульптор", що „унаслідив мистецький дар по батькови", Михайлі. Тим чином ось цей Борис був сином свідомого українця і визначного українського різьбаря і маляра, Михайла Микешина (1836—96), про якого згадує Українська Загальна Енциклопедія, що є творцем памятника гетьмана Б. Хмельницького в Києві та ілюстратором до творів Гоголя і Шевченка, як і автором споминів про Шевченка.

НЕ МОЖУТЬ ПОВІРИТИ...

Польська Аґенція Телеґрафічна (ПАТ) подає з Польщі, що „Віддання Кримською Конференцією Вильна і Львова Росії є таким болючим для польського народу, що він не може повірити, щоб так дійсно було".

Англійський парлямент одноголосно за рішення в Ялті

Британський премієр Винстон Чорчил, дістав в британськім парляменті 413 голосів на апробату того, що ухвалено ним, през. Рузвелтом та маршалом Сталіном в Ялті на Кримі. Кількадесять голосів з опозиції здержались від голосування, а тим самим рішення було одноголосне.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ КРИМСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Польські організації з Ню Йорку і околиці ведуть великі приготовання в справі „протестаційної маніфестації", що має відбутися дня 18. березня б. р. в Мангетен Сентер, в Ню Йорку, а яка має бути звернена проти рішень Кримської Конференції в справі Польщі. У відозві кажеться, що та конференція „знищила воєнні цілі Аліянтів", та що її ухвали не тільки „кривдять вітчину наших батьків", себто Польщу, але „загрожують цілій будучнині світа, загрожують світовому замиренню". Кошти на ту маніфестацію, на якій, як оголошується, будуть „найвизначніші американці", вже зложені.

„РУССКІЙ ПАТРІОТ"

Так зветься російська ґазета, що виходила в Парижі підпольно в часі німецької окупації, а тепер виходить явно як орган „Союзу русских патріотів", а в дійсности, як подає нюйорське Новое Русское Слово (з 1. березня 1945), є „контрольований советським посольством". В ґазеті видно майже такі імена, що мало відомі. Цікаве, що в статті про „поворот на батьківщину" пишеться, що такий поворот буде можливий тільки для „немногих героїв". Та оставші будуть мати можливість „працювати в користь Росії там, де перебувають на іміґрації". До цеї „патріотичної роботи" буде належати, між іншим, слідкувати за „непримиримими іміґрантами", себто тими, що не погодились остаточно з советським режімом в Росії. Тим треба буде „вибити з рук зброю... і остаточно зробити їх нешкідливими".

ЗАСТУПНИК ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ В ВАШИНҐТОНІ

Уже цього місяця має бути в Вашинґтоні „Представник Обєднаної Польської Преси", що буде допущений до всіх офіційних пресових конференцій, а діставши ось так вісти з першої руки, буде їх розсилати до всіх польських ґазет в Америці. Фінансувати це буде Конґрес Американських Поляків.

НАРАДИ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ

Дня 18. лютого б. р. відбулися наради представників польської преси з цілої Америки, на яких представники виступили проти ухвал Кримської Конференції, стоючи в обороні давних границь Польщі й польського уряду в Лондоні.

ЗАБОРОНИЛИ ГУМАНІТАРНУ АКЦІЮ

Советська влада в занятім советськими військами Кракові не дозволила римо-кат. архієпископови, князю Сапізі, продовжати гуманітарну акцію, яку він в часі німецької окупації й „боронив поляків і жидів перед німецьким терором та годував усіх без огляду на їхню релігію". Таке подає як новинку з Лондону „Дзеннік для Вшистких", Бофало.

УСУВАЮТЬ ЄПИСКОПІВ.

Синод Грецької Православної Церкви усунув двох єпископів, а над двома другими веде слідство, закидуючи їм „співпрацю" з німцями. Та, як подають з Вашинґтону, властива причина та, що вони брали активну участь в боротьбі, стоючи по боці Елас.

ПРОСЯТЬ З ПАРИЖА ДОПОМОГИ

Канадійська „Будучність Нації" передрукувала листа о. мітрата Перрідона, пароха української греко-кат. церкви в Парижі, в якому пишеться, що українська громада в Парижі вже має свою власну укр. греко-кат. церкву, яка одначе не викінчена, а фонди громади вичерпані. Теж рішилась церква видавати український часопис, щоб держати звязок „з нашими людьми та протиділати різним агітаціям". В листі проситься „наших земляків за океаном допомогти нам викінчити церкву та видавати наш релігійний журнал". Адреса української католицької церкви в Парижі є така: 51, Rue des Saints — Peres, Paris 6.

ЯКА ЦІЛЬ ТАКИХ ПОГОЛОСОК?

Філядельфійська москвофільська „Правда" з 21. лютого б. р. пише, що помер советський „ген. Черняковскій, еврей". Це не булоб нічим особливим, бо про те, що Черняховський був жидом з роду писали різні ґазети вже давніше. Але от Ню Йорк Таймс, звідомляючи про смерть Черняховського, пише, що він не був жидом, а походив з України і — був „членом Української Православної Церкви". Хто це розпускає ось такі вісти, невідоме.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ЗЛОЖІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ЖЕРТВУ!

Скільки моральної сили в такому звідомленню з Ню Йорку: В однім дні, 1. березня, стануло 100,000 добровольців до праці, щоби зібрати $21,187,000 на потреби Американського Червоного Хреста, яка то квота є більшою ніж десята частина тої загальної суми на А. Ч. Хрест, яку має зібрати ціла Америка.

В такий, чи подібний спосіб, зачинаються тепер збіркові кампанії на Червоний Хрест теж і по інших містах. І в них не забракне певно великого числа осіб, що рішені посвятити свій час і труд для допомоги благородній акції Червоного Хреста. А як бачимо вже з того, що появилось в нашій ґазеті, то й українське жіноцтво на місцях вже заздалегідь поробило заходи, щоби бути приготованими додати до цеї акції добровільно і свою частку. Подібні заходи поробили чи пороблять певно теж і різні наші установи, централі, чи комітети.

Того року цілком слушно підносять в кампанії за допомогу А. Ч. Хрестови, що допомагаючи йому, ми властиво не робимо ніякого добродійного діла, бо такою діяльністю ми сьогодня допомагаємо в першу чергу нашим найдорожчим, що є на фронті. А далі допомагаємо самим собі, бо цею допомогою приспішуємо кінець війни і нашу перемогу, скріпляючи наших вояків. Цею допомогою підносимо в собі теж і гуманні почування, а прибиваємо ті звірські інстинкта, що звичайно товаришать тому звірству, яким є війна.

З якого боку не підходити до цеї акції, то той підхід зведеться до того: До жертв, скорих і обильних жертв на наш — Американський Червоний Хрест!

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ

Подібно як премієр Чорчил заявився зо звітом про кримську конференцію перед британійським парляментом, так само президент Рузвелт заявився з таким звітом перед американським конґресом. Правда, американський президент находиться на іншому конституційному становищі в своїй державі, ніж британійський премієр у своїй: він не виходить з волі конґресу й не урядує так довго, як конґрес його політику одобрює, але приходить на уряд з вибору, урядує через цілий речинець уряду та не потребує для своєї політики одобрення законодавчого тіла. Одначе, поява президента Рузвелта перед конґресом має величезне політичне значіння зогляду на постанову конституції, що міждержавна угода, зроблена президентом, має бути одобрена сенатом. У подібній ситуації при кінці першої світової війни тодішній президент провалив всю свою міжнародню політику лишень через те, що не постарався належно втягнути сенат до неї. Тепер президент Рузвелт старається заздалегідь запобігти долі Вилсона й через те він зявляється перед конґресом з рапортом про конференцію в Ялті.

Власне в Ялті зроблено вже багато рішень, які мають кольосальне значіння для складення майбутнього мира, що наступить по закінченню другої світової війни, щодо котрого то мира будуть зроблені різні міжнародні угоди, що будуть потребувати потвердження американського сенату. Президент Рузвелт дав про цю конференцію конґресови дуже вичерпуючий звіт, очевидно поминаючи при тому все, що законодавцям мусить бути відоме з попереднього звіту премієра Чорчила. Президент немовби реасумував висліди тої конференції, і подав у своїм резюме три здобутки конференції.

Перше, конференція виробила докладніший плян боротьби проти Німеччини; пороблено постанови, на основі котрих команди трьох фронтів в Европі безпосередно обмінюються воєнними інформаціями й постановляють спільну тактику з дня на день; прикладом такої тактики є бомбардування Німеччини літаками Британії, Америки відповідно до вимогів наприклад совєтської офензиви на сході. Подруге, конференція виробила спільний плян для спільної військової окупації Німеччини; ця окупація має бути переведена чотирома державами. Нема отже основи для думки про сфери впливів. Порішено при тому, як мається переводити допомогу країнам, що потерпіли від війни, а потім їх реконструкцію, аби вони чимскорше могли удержуватися власними силами. Наконець, потрете, поroблено підготовання до впорядкування повоєнного світу конференцію, чи конференціями, мира. Зроблено це ще до закінчення війни, аби в цей спосіб запобігти помилкам по першій світовій війні, що вринули зо скликуванням конференції аж по закінченню війни. Цим разом принайні вся машинерія мира має бути готова до закінчення війни.

Збираючи підсумки цих осягів кримської конференції, президент підчеркнув компромісовий характер рішень: на конференції рішення не йшли ніколи по волі одного, а випадали поміж бажання трьох представників. Ні одна потуга не є, значить, на стільки сильна, аби правити всім світом по своїй волі.

На основі цих помічень президент заявив, що кримська конференція зробила добрий початок до доброго мира.

ВДАРЯЄ ТІЛЬКИ ПРАВОСЛАВНИХ УКРАЇНЦІВ, А НЕ РОСІЯН.

„Церковний Голос", що виходить в російській та англійській мові й є „офіційним органом Словянського Апостоляту в Злучених Державах", є таким журналом, що хотів би наблизити православних до католиків. Та замітне у ньому це, що подає вісти про Українську Православну Церкву в такий спосіб, що звязує ту церкву тенденційно з німцями і гітлеризмом. Це, що навіть російські ґазети подають так багато новинок з Франції та Німеччини про компромітацію та продажність дуже великого числа російських, православних духовників, для цього журналу так, якби не існувало. З найновіших новин цього органу цікаве те, що тепер членом Патріяршого Синоду в Москві став Симон Івановський, архієпископ Чернігівський і Ніжинський, що був єпископом Острожським за Польщі, та „був добре відомим з свого спротиву проти українізації волинської дієцезії", як це підкреслює цей журнал. Та, пише він, як тільки Острог опинився під Советами, московський патріярх покликав Івановського до Москви і іменував його архієпископом. „Церковний Голос" заповідає, що Івановського „ждуть ще далеко більші нагороди". Подано теж про Луцького митрополита Полікарпа Сікорського, що був головою „сепаристичної Української Церкви" і „був виклятий разом з вірними попереднім московським патріярхом", та що він „втік з німцями" до Варшави, а тепер має бути в Словаччині.

На „Церковний Голос", що має ширити католицизм серед росіян чи словян, а намагається при різних нагодах дискредитувати українство, в тому і українців-уніятів, повинніб американські українці звернути пильнішу увагу, бо це виглядає на орґан ширення московщини, зокрема коли іде про Україну та український нарід, будь він католицький, чи православний. Очевидно, що для цеї ґазети Естонія, Латвія, Литва чи західна Україна зістали „визволені", як їх загарбала Москва.